

OVERDENKING

450 Jaar Catechismus - deel 2

Jesus, God en mens

We zitten op dit moment midden in de lijdenstijd. En in de lijdenstijd staat als het goed is één persoon centraal: de Here Jezus, die de lijdensweg voor ons wilde gaan.

Maar: wie is de Here Jezus nou eigenlijk? Is Hij mens, supermens, God, halfgod? Hoe moeten we Hem zien? En: wat maakt Hem nou 'de juiste persoon' om die lijdensweg te gaan? Hoe kan het eigenlijk dat zijn lijden ervoor zorgt dat wij onze schuld kwijtraken?

In de Heidelbergse Catechismus - die dit jaar 450 jaar bestaat - wordt hier uitvoerig bij stil gestaan. Voor wie de indeling van de Catechismus nog weet van de vorige meditatie: dat gebeurt allemaal in deel 2, dat gaat over onze verlossing.

Het bijzondere van de Catechismus is dan dat ze niet zomaar met de Here Jezus begint. Dat had gekund. Zo van: de bijbel zegt dat Jezus voor onze verlossing zorgt - en zó leren we Hem in die bijbel kennen. Zo gaat het dus niet. De Catechismus begint bijna wat filosofisch. Het is alsof de Catechismus probeert te verklaren waarom juist iemand als Hij onze vergeving kan bewerken.

De Catechismus constateert eerst dat wij zelf niet voor genoegdoening voor onze schuld kunnen zorgen. We maken zelf onze schuld elke dag groter, zegt de Catechismus. Hoe zouden we dan ooit zelf voor onze schuld kunnen betalen?

Maar: hoe moet het dan? Hoe kunnen we dan ooit van onze schuld worden verlost? En het is alsof de Catechismus ons door dit soort vragen te stellen het probleem van onze schuld wil laten voelen. Dat is de kracht van deze benadering. Kan het dan ooit nog goed komen?

Dan komt het antwoord. We hebben een Middelaar nodig - iemand die 'bemiddelt' tussen God en ons, iemand die de kloof tussen God en ons overbrugt - die **God en mens** is. Beide. Dus: niet supermens of halfgod - nee, tegelijk helemaal God en helemaal mens. Waarom? Ik citeer uit de Catechismus. Eerst over het mens-zijn van de Middelaar. "*Vraag: Waarom*

moet de Middelaar waarachtig en rechtvaardig mens zijn? Antwoord: Omdat God gerechtigheid eist, dat de menselijke natuur, die gezondigd heeft, voor de zonde genoegdoening geeft en omdat een mens die zelf zondaar is, voor anderen niet kan voldoen." Dus, simpel gezegd: alleen iemand die zelf helemaal bij de mensen hoort, kan namens hen de straf voor de zonde van de mensen op zich nemen. Maar dan moet die persoon zelf wel *zonder zonde* zijn - anders kan hij niet de zonden van anderen op zich nemen, omdat hij al voor zijn *eigen* zonden gestraft moet worden. Vervolgens over het God-zijn van de Middelaar. "*Vraag: Waarom moet Hij tegelijk waarachtig God zijn? Antwoord: Om uit de kracht van zijn goddelijke natuur in staat te zijn de last van Gods toorn in zijn menselijke natuur te dragen, voor ons de gerechtigheid en het leven te verwerven en ze ons terug te geven.*" Dus, in mijn woorden: de opdracht voor de Middelaar is zo zwaar - die kan een gewoon mens niet vervullen. Alleen al om de toorn van God voor de zonde van de mensen te dragen. Daar moet je zelf wel God voor zijn. Anders red je dat niet.

Ik moet eerlijk zeggen: ik ben eigenlijk helemaal niet zo van de filosofie. En ik ben ook altijd wat voorzichtig om God 'na te rekenen' - wat de Catechismus hier toch een beetje doet. En toch vind ik wat de Catechismus hier zegt wel verhelderend. Het geeft antwoord, op kernvragen van ons geloof. En misschien is het juist in een tijd van ontkerkelijking wel heel belangrijk dat we die antwoorden hebben en bestuderen. Dat we *onzelf* op dit soort vragen antwoorden kunnen geven, en die antwoorden vervolgens ook *naar anderen toe* uit kunnen dragen. Ik zeg erbij: onze antwoorden hoeven niet altijd precies dezelfde te zijn als die van de Catechismus 450 jaar geleden. Maar het kan wel goed zijn ons daar eens op te oriënteren. Hoe zeiden ze het toen? En hoe zeggen we het nu?

Wie is Jezus? Daar gaat het om. Jezus is mens zoals wij. Helemaal. En daarom kan Hij ook in onze plaats staan, als één van ons namens ons sterven aan het kruis. Tegelijk: Hij is God. Ook: helemaal. En in die goddelijke kracht kan Hij staande blijven, alles volbrengen - uiteindelijk de duivel verslaan en opstaan uit de dood.

Wie is Jezus? Daar moet je een antwoord op hebben. Maar: uiteindelijk is het niet allereerst iets van het hoofd, maar van het hart. Je moet ervan gaan zingen. "Mijn Jezus, mijn Redder, Heer, er is niemand als U..." (ELB 372)

Ds. K.A. Hazeleger